

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. George Neumanns ... Erörterung der Frage Vom Termino Salutis Peremptorio, Oder Der von Gott bestim[m]ten Gaden-Zeit

**Neumann, Johann Georg
Green, Georg Sigismund
Avenarius, Johann**

Wittenberg, 1700

I.N.J. [lateinisch]

urn:nbn:de:bsz:31-105519

I. N. 7.

Qui mores & studia hominum novatu-
rientium examinant, non poterunt non
istam quoque deprehendere versutiam,
qua sub quodam *abusum prae-textu*, du-
biam reddere purioris fidei doctrinam,
tandemque subvertere penitus allaborant. Ita;
cum *libros Symbolicos* tot errorum undique in-
simulant, non repudiare quidem illos videri cu-
piunt, sed nimiam eorum aestimationem, vel ut
ipsi loquuntur, abusum auctoritatis Symbolicae sal-
tem improbare; re ipsa tamen id moliuntur, ut inte-
gerrimum hoc fidei vinculum rumpant, adeoque Re-
gem sibi exoptent, qui, perinde ut Hiskias quondam
aeneum serpentem, plane comminuat illud redigat-
que in cineres ac dissipet. Deinde neminem fugit,
quantopere *Absolutio privata*, quae in Ecclesia haec-
tenus vixit, exagitata, quotque adversariorum odiis
appetita fuerit. Nunc vero ex nobis ipsis exsurgunt,
A 2 qui

qui editis, de *abusu Absolutionis privatae*, libellis, eo
progressi audaciae sunt, ut sub hac *προφάσει*, rem
ipsam quoque & verissimum ejus usum e medio iustu-
lerint. Major quidem S. Coenae debebat esse religio;
sed nec illa, partis adversae effugit convitium; quando
non ita pridem in vulgus prodiit homilia, vel potius,
δημιγορία quaedam: de *Abusu S. Coenae*, qua, pro-
pter indignos simul accedentes, nec satis exploratam
quorundam Ministrorum sanctitatem, sic distrahun-
tur animi simplicium, ut utrum subducere sese sacrae
huic Synaxi, an eandem celebrare debeant, dubii e-
vadant, tandemque plane hinc avocentur. Tum &
illud nobis cognitum est, quod in *Altaria, Suggesta &
Baptisteria*, non secus ac in tria quaedam idola decla-
ment ac debachentur; nec ante nitidiorem illam Ec-
clesiae Apostolicae faciem, prodituram, existiment
quam haec sedibus suis submota fuerint atque elimina-
ta. Quid, quod ipsius *gratia divina* aliquem commi-
niscuntur abutum, ideoque largius in Ecclesia, Legis;
parcius autem, Evangelii praeconiū expetunt; Et quis
omnibus *λόγοις Πορτικοίς* vel recitandis sufficiat?

Sed enim vero, de his talibus illud B. Lutheri hic
usurpes: *Haec sunt fallaciae Accidentis, per quas
Diabolus vult ipsam amovere Substantiam.* Abusus
enim nihil aliud, quam perversus & immoderatus rei
usus est; qui tamen minime impedit, quo minus rei
sua maneat dignitas, suumque virtuti pretium relin-

qua-

quatur. Non ideo aspernamur cibos, quod helluo-
ni causam ægræ valetudinis afferant: nec ideo vina,
quod nimia ejus potio, bibaces aliquando ebrios red-
dat ac temulentos. Nunquid medicina aut philo-
sophiam ideo vituperet, quod illa languidos non
semper reficiat, hæc improbos non semper emendet?
Hominum hæc vitia sunt, non rerum, non virtutum
aut scientiarum. At illi tamen propter solos homi-
num abusus, quorum plerosque tantum fingunt; &
Symbola fidei, & Absolutionis mysterium, & Sa-
cram Coenam, quæ & ipsam Ecclesiam deserunt, re-
pudiantque & aspernantur. Scite ac prudenter inquit
Isocrates: ἡ κατηγορητέον τῶν πραγμάτων
ἐστίν, δι' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτήσῃεν: ἀλλὰ
τῶν ἀνθρώπων, τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτα-
νόντων. *Non accusanda res illæ sunt, per quas cum
virtute aliis prodesse possis: sed homines potius, qui
res illas male tractando corrumpunt; tandemque con-
cludit: ἡ δίκαιον τὴν τῶν ἀνθρώπων πονηρίαν ἐπὶ
τὰ πράγματα μεταφέρειν: ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνης
ψέγειν, ὅσοι τοῖς ἀγαθοῖς κακῶς χρῶνται. Non
convenit, hominum improbitatem in res transferre:
sed illi ipsi culpandi sunt, qui bonis rebus male u-
tuntur.* Orat. quæ Nicocles inscribitur sub init.
Equidem sapientis semper fuit, & divini cum primis
Tractatoris esse debet, naturam rei a corruptelis, u-
sumque adeo ab abusu sedulo distingvere, & ubi fieri

possit, separare. Sed ipsum rei usum cum abusu tol-
lere, non nisi illorum esse, compertum habemus, qui
seditiones & turbas in Ecclesia concitarunt. Vetus il-
le Diaboli coccyismus est, ut, quicquid impietatis &
vitii in Ecclesia tuboritur, id omne veritati doctrinae
adscribatur, eoque nomine, illa in erroris aliquam
suspicionem adducatur. Jam Apostolorum tempo-
re, inimicerant crucis Christi, qui ideo Evangelium
redarguebant, quod Judeorum aliqui non crede-
rent Christo: sed respondet gentium Doctor: Μη
ἡ ἀπίστια αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει? μὴ
γένοιτο. *Num incredulitas illorum fidem Dei faciet
irritam, inanem aut falsam? absit. Rom. III, 3.* Ite-
rum, cum aliqui peccandi licentiam, dogmati de
Remissione peccatorum gratuita, imputarent, adeo
indigne hoc fert Apostolus, ut rem blasphemiae non
absimilem putet, eoque convitatores, justo Dei ju-
dicio tradat *v. 8. conf. Cap. VI. I. 2. 15.* Gentilium cri-
minationes quis nescit? quippe qui fidem in Chri-
stum omnium calamitatum causam allegabant,
Deosque ac Deas omnes poscebant vindices, ad
religionem Christianam penitus extirpandam:
quod argumentum eruditissime persequitur Arno-
bius *adversus Gentes L. I. p. 9. seq.* Ceterum cum Dona-
tistis, tanta Sectariis nostris intercedit cognatio, ut
tantum non prognati ex iisdem videantur. Nam &
illi ab Orthodoxorum coetu secedebant, *Et in suis se-*
para-

paratim conventiculis congregabantur, Augustino teste.
lib. I. contra Parmen. p. 14. Tum & singularem vi-
tæ sanctimoniam præ se ferebant: *Quia vobis spe-
ciale sanctitatem de superbia vindicare contenditis; ubi vultis, ibi est Ecclesia, & non est, ubi non vultis. Ille vobis videtur Christianus, qui quod vultis fecerit, non quem fides adduxerit, Optatus Milevi-
tanus seculi IV. Pater de iis inquit, lib. II. de Schis-
mate Donatistarum p. 35. Quo quidem libro totius
Schismatis originem & progressum aperit; Dona-
tistarum mores protervos ac tumidos depingit,
fraudes ac mendacia refellit, & Ecclesiæ catholicæ
causam adversus eorum calumnias, non minori
modestiam quam doctrinæ & acuminis laude tuetur.
Perquam autem familiare illis fuit, convitiis pro-
scindere catholicos: *Maledictionibus tuis, cum ho-
minem lingua percutias, indubitanter homicida es,
cum per te mortuus fuerit, qui vivebat. Quisquis
talis ex vobis est, frustra se Christianum aut Sacer-
dotem Dei profitetur. ibid. p. 73. Nullus vestrum
est, qui non convitia nostra suis tractatibus misceat.
Lectiones Dominicæ incipitis, & tractatus vestros
ad nostras injurias explicatis. Profertis Evange-
lium, & facitis absenti fratri convitium, lib. IV.
p. 121. Nec aliud contumeliæ genus erat, quam
quo nova hodie pietas non afficit. Nam Paga-
nos appellabant orthodoxos, quod Deum facie ad
aram**

aram conversa invocarent, *ib. lib. III. p. 112.* Nec non *luxurios seu carnales*, quod statum conjugii inirent. *Aug. c. Parm. lib. II. p. 25.* Inprimis autem pro *immundis ac pollutis* reputabant eosdem, quod in Ecclesia, ubi boni æque ac mali tolerantur, persistere. *Optatus Mil. lib. III. p. 112.* Ut ut vero inter Donati asseclas & avaros & adulteros & calumniatores & quosvis alios prævaricatores designaret Augustinus, tamen cum Ministros aliquando non probos in orthodoxo cœtu conspicerent, *Baptismi* æque ac *Cœnæ* Sacramenta ab illis dispensata, ut invalida rejiciebant, & pro irritis habebant, *c. Parm. l. I. p. 13.* Ita hypocritæ a reprehensione morum, quam prætendunt, ad ipsius fidei everisionem tandem progrediuntur. Omitto nunc Pelagianos, qui ex hominum vitiis colligebant, ordines ac status hierarchicos non esse a Deo institutos, ideoque vel purgandos ab abusibus, vel penitus abrogandos, de quo passim etiam conqueritur Augustinus. Lubens prætereo Schwenkfeldianias, qui singulis fere paginis, abusus hominum crepat, saltem, ut Luthero ægre faciat, ejusdemque doctrinam, velut ad emendandos homines inutilem, populo exosam reddat. Huc saltem pertinet, quod de Anabaptistis sui temporis scribit Lutherus. *Fatentur*, inquit, *Evangelii præconium nobis non deesse, garrunt vero deesse, nobis Evangelii fructum: Sed fructus nomine, homines a fide ad opera devocant, tolluntque adeo*

ádeo salutis acropolin, quæ est fides in Christum: Ibi-
demque copiosius demonstret, omnes facile hære-
ticos, a prætensis hominum vitiis traxisse originem,
& sic in Christum, lapidem angularem, impegisse.
Tom. V. Altenb. p. 919. Tandem eo res summam
redit: veritatem Ecclesiæ, non ex sanctitate morum,
quippe quam vel sceleratissimus hominum mentiri
potest, sed ex *incorrupta Evangelii doctrina, recta-
que Sacramentorum administratione*, unice dijudi-
candam esse. Id quod jam pridem ex sacris literis de-
duxit antiquitas: idem & Confessores nostri in me-
dio hostium fortiter evicerunt, *Art. VII. Aug. Conf.*
Jam autem Verbum Dei recte apud nos doceri, it-
idemque Sacramenta rite administrari, miro Nova-
tores consensu testantur: itemque nolint velint, hæcte-
nus fateri coguntur. Ecquid igitur causæ est, quod
Ecclesiam, quam matrem agnoscunt, tot abusu-
ream faciant, quodque unius alteriusque personæ viti-
um est, in totius Ecclesiæ opprobrium convertant?
Salvum nobis verbi præconium sit, quo doceantur
& quotidie corrigantur homines, & fieri non potest,
quin per insitam ejus potentiam, quotidie & conver-
tantur aliqui, & ad salutem perducantur. Itaque B. Lu-
therus & Parastatæ ejus, reformationis negotium
non ab hominum moribus, sed a recta in Deum fide
exorsit: ipsique *de abusibus Articuli*, qui insequun-
tur,

B

tur,

tur, eo tendunt, ut redarguant, non quod moribus tantum, sed quod fidei maxime repugnat. Cum enim *Cæsarea propositio* A. 1530. promulgata, exigeret, ut partes litigantes cum de *fidei controversiis*, tum de *abusibus* suam exhiberent sententiam: Protestantes, mandato Cæsaris obsecuturi, *initio* fidem suam XXI. Articulis declarare, *posthinc*, qui ex fide erronea fluerent, abusus, simul indicare debuerunt. Quare, non tam corruptio morum aut mala exempla, a communiōne Romanæ Ecclesiæ segregarunt nostros: quam prava dogmata; eaque non privata sed publica: non tolerata sed defensa mordicus & propugnata; id quod ex Pontificum & Conciliorum decretis atque canonibus ipsis abunde liquet. Vitia certe & Lapsus erunt, donec homines; quos tamen minime *gratia Evangelica* parit, sed *hominum incredulitas*, quæ Evangelio refragatur *Heb. IV, 6. Joh. XVI, 9.* Hinc Deus *Ministerium reconciliationis* dedit, quod per Legem securos prosternat, per Evangelium prostratos erigat, & quibuscunque abusus ac nævis medeatur. Qui Ecclesiam formare & fingere tentant a peccatoribus liberam, difficilius, fateor, negotium suscipiunt, quam Prophetæ & Apostoli peregerunt. Et Apostolorum autoritate, nunquid inter homines sublimius fuit? Narrabant ea, quæ viderant oculis: audierant auribus: & Prophetarum oraculis firmata fuerant.

Eadem

Eadem omnes, & eodem spiritu loquebantur; aderat præsentanea miraculorum vis; aderat Spiritus ille igneus, qui sese moribus illorum vultuque & oculis promebat. Et tamen impedire non poterant, quo minus plurimos pertulerint malos. Erat, qui palam uxoris loco novercam habebat; erat Demas, qui relicto Evangelio, seculo adhærebat; erant, qui fraudarent fratres, mentirentur Deo & hominibus; erant qui blandiloquiis seducerent corda simplicium, qui Angelos sibi apparuisse fingerent; hæc aliaque multa ex Epistolis Apostolicis cognoscas. Sane quamdiu trahitur per hujus seculi fluctus Ecclesiæ sagena, necdum ad littus pervenit, malis subinde bona permixta sunt; eaque semper fuit rerum humanarum conditio, eandemque semper futuram esse, existimamus. Nostrum denique, & cujusvis adeo boni pastoris est, non universam Ecclesiæ scenam invertere, propter malos, sed docere errantes, arguere feroces, erigere lapsos; itemque facere, quod a probis medicis fieri solet, non ut res ipsæ tollantur, sed vitia rerum, quoad fieri potest, refecentur.

Hoc ipsum vero negotium sibi datum intelligit, VIR Admodum Reverenda dignitate & eruditionis fama Clarissimus, DN. M. GEORG. SIGISMUNDUS GREENIUS, Ecclesiæ, quæ apud Luccenses in Lusatia inferiori colligitur, Archidia-

conus multo vigilantissimus; cui proinde ista nunc
solennia paramus. Cum enim duce virtute, & co-
mite Superiorum favore, ad supremam in Theolo-
gia dignitatem adspiret, neque tamen remotis ar-
bitris ac testibus eo contendendum sibi putet; vitæ
laborumque aliquod compendium more veteri
hic præmittendum erat. Quod si autem fortes cre-
antur fortibus & bonis ceu credidit vetustas, & sub-
inde comprobavit experientia; est certe, de quo si-
bi gratulari Noster vel maxime possit. Patrem enim
divino munere habuit B. GEORGIUM GREE-
NIUM, Virum de Academia nostra, & orthodoxa
Ecclesia in Exemplum præclare meritum; quippe
qui primum artis Poeticæ & Historiar. Professione
publica, quam hic ornaverat, immortale quoddam
nomen sibi peperit; dehinc in Aula Electorali SAX.
Concionatoris dignitatem sustinuit, ea fide dexte-
ritate ac vigilantia, ut laudem nostram id longissime
superet. Namque ter & amplius DIV. IOANN.
GEORG. III. HEROEM INCLYTUM, velut sago
indutus, in aciem comitatus fuit, valetudinem-
que ac vitam ipsam, tot itinerum molestiis ita ex-
hauisit, ut tandem ad Summum Præsulis Ecclesiasti-
ci munus, a SERENISS. EL. evocatus, fatis conce-
deret, & ceu miles in acie oppressus, extra patriam
etiam humaretur. Matrem vero nactus est, ma-
jorum gloria perinde claram, URSULAM DO-
RO-

ROTHEAM REINHARDTINAM, B. D. ELIÆ
SIGISMUNDI REINHARDTI, Professoris Theo-
logi, & Lipsienſium Antiftitis multo graviffimi, fi-
liam, quæ primogenitum hunc filium, voto quaſi
ſacris ſtudiis deſtinaverat, antequam edidiſſet in
lucem. Itaque Parens adhuc puerum, capaciffima
præditum indole, doctiffimis morum formatoribus
erudiendum dedit, ut prima Juventutis initia ar-
tium & linguarum cognitione fideliter imbueren-
tur. LEMMIUM enim, SCHULZIUM, ER-
MELIUM, HEIDERUM, qui jam in Eccleſiis &
Ludis literariis præclare ſuas obeunt partes, inter
eos numerat, quorum ſub diſciplina & institutione
feliciter profecerit, ut quoties filium tentaret opti-
mus Parens, de egregiis ejus profectibus gaude-
ret, ac de futuris etiam doctrinæ incrementis opti-
me ſperaret. Sed rebus humanis expectatione
citiuſ ereptus, non potuit amplius dirigere ſtudio-
rum curſum, cujuſ tam eximia quædam linea-
menta præſcripſerat. Itaque Juventutis modera-
tio ad DN. D. GUMPRECHTIUM, JCT.
CL. devoluta eſt, cujuſ viri prudentiam, humanita-
tem & paternum erga ſe animum, mirifice de præ-
dicat, ejuſdemque ſe debere conſiliis fatetur, quod
in Academiam paulo ſerius, ac conſtitutum fuerat,
ſeſe reciperet. Neque id ſibi non fructuoſum fuiſ-
ſe, vel ex eventu cognovit. Nam paulo factus

maturior, & XVIII. ætatis annum ingressus, idoneum se demum Academiae civem fore intellexit. Itaque hanc Academiam, quam a natalibus patriam appellat, studiorum matrem sibi delegit. Fidei autem curæque meæ a Patronis commissus, nihil inconsulte ac temere egit. Sed quod omnium primum esse debet, erecto animo ad egregia illa & vere nobilia sapientiæ studia se contulit. Uti enim omnium rerum, sic & literarum quandam in Academiis intemperantiam deprehendimus. Plerique hodie curiosa illa & transmarina tantum placita quærunt, & peregrinorum auctorum nominibus se oblectant, domestica vero, & quæ ad circulum solidioris scientiæ pertinent, negligunt, nubesque & inania prestant. Ab his revocatus Noster, Viros toto eruditorum orbe clarissimos adiit, ut KIRCHMAJERUM, STRAUCHIUM, ROEHRENSEUM, SCHURZFLEISCHIUM, B. DONATI, DASSOVIUM, B. KNORRIUM, ROESCHELIUM, WICHMANSHAUSIUM, SCHROEERUM; atque ex horum ore & disciplina pependit totus, ut eam, quam Græci vocant *ἐγκυκλοπαιδείαν* addisceret, nec illotis, quod ajunt, manibus, sacrae scientiæ studium aggredetur. Inprimis autem DNN. CHR. ROEHRENSEO & CONR. SAM. SCHURZFLEISCHIO, Viris de Republica literaria immortaliter meritis, constanter adhæsit, iisque studia

studia sua mirum in modum probavit. Alterum enim studiorum Patronum & Hospitem nactus est, alterum vero, adeo erga se benignum sensit, ut, cum ad amplissimæ Bibliothecæ usum, tum quoque ad familiares congressus fuerit admittus. Quibus rebus factum, ut lauream Philosophicam indeptus, eodem Præside, Philologema quoddam, de Græcorum verbo: *ταράττω*, publice defenderet, eoque specimen viam sibi muniret, ut ipse Præsides de *Scholiasse Aristophanis*, repetita vice disleruerit. Græcas enim literas ita excoluit, ut cum plurimis de palma certare possit. In Philosophia vero, quantum profecerit, geminæ disquisitiones testantur, quas de *Propositionibus exhibitivis*, luci publicæ exhibuit. Parum vero est, scire quicquam, nisi ad doctrinam, quam suo quisque studio consecutus est, adjungatur usus frequens, quippe qui omnium magistrorum præcepta superat, animumque obfirmat. Hinc & alios docendo profecit Noster, illudque obtinuit, ut non modo apud suos, brevi inclaresceret, sed & Ampliss. Philosophorum Ordini adscriberetur; quem adeo locum, erudita disputatione de *Anchialo Martialis*, cum laude asseruit, & ultra biennium ornavit. His ita feliciter confectis, totum se Theologiæ studio addixit. Sive autem Theologiam Exegeticam, sive Dogmaticam, sive denique Polemicam expeteret, ex Venerandis Ordinibus

dinis nostri Viris, Theologis de Ecclesia Christi me-
ritissimis, DNN. D. DEÜTSCHMANNO, D.
LOESCHERO, D. HANNEKENIO, nihil non
horum se hausisse, grato animo fatetur. Utrum de-
niqve mihi quicquam in hoc genere debeat, qui
per quadriennium fere eodem victu & domicilio
mihi conjunctus, Scholisqve meis innutritus fuit, ac
me Præside, aliquot argumenta publice defendit;
malim istud a GREENIO meo, quam a meipso
commemorari. Interim jucundum est, Deum
laboribus nostris gratiam subinde adspirare. Tan-
dem vero, cum aliquid ornamenti officio suo, quod
nunc sustinet, accessurum crederet, si lectis anteces-
sorum vestigiis, honoris, in Theologia, gradum ca-
pesseret, idqve a Collegio nostro modeste efflagita-
ret: pronos ac faciles nos omnes, ad hoc ipsi præstan-
dum officium invenit. Cum proinde cursum pu-
blicorum speciminum, ut par est, ingredi, & crastina
luce hora IX. fortunante Deo, Orationem præmit-
tere solennem constituerit, unicum illud superest,
ut *Magnif. Acad. Rectorem, Perillustres Liberos Ba-
rones, Patresqve conscriptos & Civēs*, ea, qua de-
cet, observantia invitemus. Deus vero immor-
talis Rempublicam & Ecclesiam servet, annum-
qve secularem felicem & auspiciatum nobis
omnibus esse patiat. P. P. Dom. III.
post Epiphan. c171000.